

N E M Z E T I
T Á R S A L K O D Ó

October 11dik napján 1836.

SZÉKELYEKRŐL KÖZLEMÉNYEK.

(Folytatás.)

XL. XLI.

Fogaras Várának és Theke' felének el — és általadatásáról költ levelek 1566-ból 50);

„Székely támadt“ ^{a'}varnevezet' II. János király alatt fenvoltinak bēbizonyításaul.

Én Maylad Gabriel, Fogaras földének szabad ura és örökös ispánya; fogadok az én hitemre, tisztességemre az én kegyelmes uramnak, második János királynak, hogy az én házamat, Fogaras Várát minden hozza tartozóval egyetembe, és Thekének az felét ez mostani Kis-asszony havának 15ik napján minden okvetetlen, mindeneknek tanácsán kívül az ő Felső-

50) Mayláth Gábor, Istvánnak, az erdélyi vajdának fia, elhatározván magában hogy Erdélyből kiköltözék 's lakni Maximilian császár' birodalmába menjen, Fogaras Várát és a' Kolozsvármegyében fekvő Theke mező város' felét eladá II. János választott királynak. Az eladást tárgyzó levél latin nyelven költ 1566-ban augustus' 6ik napján, a' Gyalu 's Fenes közt fekütt táborban, 's eredetileg találtatik a' Károly Fejérvári káptalan' levéltárában. Azon levélnek következése az itt közlött két levél.

ge embere' kezébe, a' ki én nékem az 20,000 arany forintot meghozza, mely 20,000 arany forintért ő Felségénak és az ő maradékinak örökbe, firól fira örök áron adtam, minden okvetetlen, minden álgyujával, porával, golyóbisával, élésével egyetemben — ezt is hozzá tévén, hogy mind a' mely gyermekim most volnának avagy lennének, azokat terheket magamra vötvén, és az mi levelek én nálam volnának, kik Fogaras' dolgát illetnék — mindeneket ő Felsége' kezébe adok. Mely dolognak erősségére adtam ez levelet, az én pecsétemmel és kezem' írásával megerősítettet. *Datae in castris ad Fenes positis 6a augusti, anno Domini 1566-o.*

Gabriel Maylad m. pr.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mi mogyorói Bánfi Losonczi Pál, Zekeltámtatt Várnak praefectusa 51), és ő Felsége' székely földi kapitánya, Mekesiey László ő Felsége' ítélőmestere, Pokay Jakáb, buni Bethlen Gergely és Bethlen György, fiatfalvi Benedek Geréb, szőkefalvi Albert Deák, Nemes Pál Küküllő vármegyében szolga híró, Bartok Tamás pocsfalvi, Barlabásy Gáspár kápolnai, Rákosi János abosfalvi, Benedekfi Péter kajdicsfalvi, Úgron Tamás abramfalvi, Bogárdfalvi Mihály, Hoggyai Lukács, és Rédei Ferencz. Ad-

51) Ezen szavakból tisztán látszik, hogy II. János idejében meg volt a' „székelytámadt“ várnevezet, mit némelyek maig is tagadnak; azonban ha a' székely nemzetnek pragmaticus történet írója támadand valaha — mit eléggé nem ohajthatunk —, az alaposon megmutathatja a' világnak, hogy II. János nagyon igazságtalan volt a' székely nemzet iránt, mikor a' székely udvarhelyi várnak ezt az — egyébiránt csak kevés ideig létezett — „székelytámadt“ nevezetet adta.

juk emlékezetekre mindeneknek a' kiknek illik, hogy minket a' mi kegyelmes urunk és fejedelmünk második János', Istennek kegyelmességéből Magyarországnak, Dalmátziának és Horváthországnak választott királya' parancsolatjából az nagyságos apanagyfalvi Apaffi Gergely, ő Felsőge' Hoffmestere hívott vala ez mái napra, tudni illik assumtio Boldogasszony' napjára Fogarásba, és ott a' városba a' néhai nemes Zemere Gáspárné' házánál, mi szemünk' láttára, és előttünk azon meg nevezett Apaffi Gergely uram megfizeté és megadá a' nagyságos Maylad Gabriel uraknak a' 20,000 arany forintot, az Fogarás Vára' árát; ő is felvévén, Fogarás Várát ő Felsőge' számára azon Apaffi Gergely uram' kezéhez adá. A' feljül megnevezett napon adott ez levél, Fogarás Várába, Születeth után 1566. esztendőben 52).

XLII.

Bethlen Gábor fejdelem' 1616-beli parancslevele a' Maros Vásárhelyiekhez.

Gabriel Bethlen, Dei gratia Transsilvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Fidelibus nostris, prudentibus ac circumspectis Judici Primario civitatis Marus, alias Székely Vásárhely, coeterisque ejusdem civitatis Juratis Civibus, modernis scilicet, sed et

52) II. János a' Mayláth Gábortól által vett jószágokat kornyáthi Békes Gáspárnak ajándékozván, Békes mint Fogarás várának és 'Theke' felének birtokosa az itt közlött két levelet 1567-ben transzumáltatta; az eredeti transsumtum meg vagyon a' Károly Fejérvári káptalan' levéltárában. — Bánffi Pál abban is „arcis — Zekeltamatt“ praefectusának íratik.

futuris quoque pro tempore constituendis, cunctis etiam aliis quorum interest seu intererit praesentium notitiam habituris; nobis sincere dilectis salutem et favorem nostrum.

Nem kicsin megbántódásunkkal értjük ujlag nemzetes kis egrestői Angyalos János ítélőmester, és maros vásárhelyi Köpeczi Mihály híveink' supplicatiojokból, és a' mellett kívántató elegendendő documentumokból, hogy Kegyelmetek mind őket, mind pedig több ott Marus, alias Székely Vásárhelytt nemes házakat bíró Nemességet házoknak szabadságában háborgatni kezdete, abutálván az mű tőlük adatott privilegiumával Kegyelmetek, melyet (az mint ez előtt is ezen táborunkról nem régen költ commissionokban megirtunk volt) úgy adtunk volt, hogy valamint Kegyelmetek az maga privilegiumát másoktól observáltatni kívánja, úgy Kegyelmetek is az másokét observálja; nevezetesen pedig ott az Kegyelmetek' városában nemes házakat bíró említett Nemességnek privilegiumát értvén alatta, minthogy előttünk és egész belső tanács úr híveink előtt producálván magok privilegiumát, recognoscáljuk, hogy oly régi és legitime emanáltatott, sine contradictione publicáltatott, és pacifico usu roboráltatott, sőt az Commissariusok' járásakor is úgy találtatott és confirmáltatott privilegiuma van azon sokszor említett Nemességnek, az Kegyelmetek' városában lévő házainak: hogy nem csak tőlünk adatott, de minden Kegyelmetek' privilegiumánál régibb és erősebb, és semmi dependentiája, annál inkább subjacentiája az Kegyelmetekétől nincsen, mint akármely künn, faluban lévő nemes házoknak; mely privilegiumjok szerént magok és azon városi házok, és abban lévő és léendő minden emberek minden adótól, czirkálástól, dolgozástól,

szálló tartástól, és egy szóval minden város közivelő terehviseléstől egészen és teljességgel immunitások és akármiféle kereskedésre szabadosok, és in praejudiciū juris alieni se nem adhattunk se nem adtuk Kegyelmeteknek privilegiumot, előbbeninek tudván az övéket lenni az Kegyelmetekénél; qui autem prior est tempore potior etiam est jure az haza' törvénye szerint, mely privilegiumát sokszor említett Nemességnek profuturo rei testimonio vigore praesentium approbáljuk és confirmáljuk. Az mi pedig az várbeli házoknak állapotját illeti, az iránt nem vonogatják ők is magokat, hanem az mit Kegyelmetekkel előttünk megegyeztenek, hogy proportionate szükség' idején segítenék ők is dolgosok által az Vár körül, és hogy mindenik az maga házától annuatim az három három magyar forintot megadja, mely se háboruságban ne nevedjék, se békességben ne apadjon. Kegyelmeteknek azért igen serio parancsoljuk, hogy többször őket ezen specificált állapotjokban se titkon, se nyilván, se directa, se indirecta persecutio által háborgatni ne mérésselje; mert ha még Kegyelmetek ellen panasz jó, juxta gravitatem erroris et pertinaciae Kegyelmeteket megbüntetni el nem mulatjuk; tartozván az említett Nemességnek, magok és dicséretes Elejek' vérek' hullásával, és emlékezetes magok hűségével 's viselésével keresett privilegiumjokat oltalmazni. Secus non facturi. Vobis itaque egregiis Stephano Hegyessi et Ladislao Pokai, juratis Tabulae nostrae judicariae scribis et notariis firmiter committimus et mandamus: ut praesentes nostras litteras praefatis civibus et incolis dictae civitatis Marus Várhely clare et praelegere, et hoc facto exhibentibus praefatis Nobilibus restituere debeatis et teneamini. Datum ex castris ad Lippam po-

sitis, die decima quinta augusti, anno Domini millesimo sexcentesimo decimo sexto.

Gabriel Bethlen m. pr.

Simon Pechy
Cancellar m. pr. 53).

XLIII.

*Al- királybíró' 's szék-bírók' választatása
1646-ban Miklósvár-székbén.*

Miklósvár-széke egyező értelemből Kálnoki Mihály uramon hagyák ismét az vice királybíró-ságot; ea tamen conditione: hogy az miképpen ennek előtte hittel volt adstrictus arra, hogy esztendeje eltelve ismét elbucsuzzék, úgy szinte ezután is, mikor esztendeje eltelik, tartozzék a' Széktől ismét elbucsuzni, 's ha Derék Szék nem lenne is, az ízben levő fő tiszteket tartozzék ő kegyelme requirálni felőle, hogy az Széknek szabadsága ez-után is in omnibus clausulis ac punctis observáltassék.

Az Nemesek közül assessorságra választák: Rác András; az Ló-fők közül: Takó András Bőlönből; Fel Ajtáról 54) Nagy Boldizsárt; Nagy Baczonból Csíki Jánost; kiket erős hittel meg is esketének az assessorságnak tisztire 55).

53) Az eredeti levél találtatik a' Kolozsmonostori konvent' levéltárában.

54) Fel Ajtának a' mostani Közép Ajtát hívták régen.

55) A' miklósvárszéki 1646-beli eredeti protocollumból, mely a' Szék' levéltárában találtatik.

XLIV.

Székely nemzet' 1714-beli kérelemlevele az erdélyi királyi Kormányhoz.

Méltóságos Erdélyi Regium Gubernium!

Jó emlékezetiben lehet Nagyságtoknak, az elmúlt nemes Ország' gyűlése' alkalmatosságával — minthogy az nemes székely natio is ez szegény hazára esett súlyos és terhes quantumának nem kicsin részét ereje felett is supportálja — kívánván azt, hogy az méltóságos fő Commissariatus mellé magunk nationkból álló egy érdemes persona is adhibeáltatnék, alázatos Instantiánkra resolvált vala Nagyságtok, és halasztotta vala abbéli Instantiánknak effectumát az következő újabb quantumnak felvetése' alkalmatosságára; mely is már elérkezvén, az újabb quantum is ez hazában felvettvén, emlékeztetvén Nagyságtokat akkori alázatos Instantiánkra tett istenes resolutiojára:

Instálunk mostan is igen alázatosan Nagyságtoknak: effectumban venni nekünk tett Nagyságtok' kegyelmes resolutioját, és közülünk való érdemes személyt az méltóságos fő Commissariatusra adhibeálni méltóztassék; ismervén Nagyságtok az nemes székely natiot is egyik tagjának ez szegény hazának lenni.

Kiért Isten Nagyságtokat megáldja; kívánván mű is natioul Nagyságtoknak szerencsés, boldog, hosszú életet.

Nagyságtoknak

alázatos szolgálói
az Nemes Székely Natio.

Válasz:

Az elmúlt országgyűlésiből ezen dolog felíratatván az felséges Udvarhoz, onnat vár resolútiót az Gubernium, 's a' szerint cselekszik. Cibir. 19a 7br. 1714.

Gabriel Alvinczy m. pr.
Regist. 56).

XLV.

Kánonok es felcsiki esperest Németh József 1797ben martius' 30dikáról Nagy Boldogasszonyfalváról Aranka Györgyhöz, mint az erdélyi magyar nyelvvelő társaság' titoknokához.

A' Tekintetes Urnak úri levelét nagy tisztelettel vettem, értem belőle, hogy a' csik szent miklósi templomban lévő scythiai írásokról doctor Gyarmathi úr grammatikájában emlékezik 57). De azon scythiai írások nem a' szent miklósi templomban voltak, hanem a' szent mihályiban, az hol 1757től fogva 80ig plebánus voltam. Azon írások valami chorus' deszkáinak hulladékán valának írva, és valami Mikrai nevezetű, székely regimentnél lévő gyalog strázsamester úgy magyarázta: Csináltatta Sándur III ben. Ezen kívül még volt egy hosszú, mintegy ölnyi hosszúságu, de egy tenyérnél nem szélesebb deszkára, ugyan székely betűkkel való írás; ezt pedig így magyarázta: Ezen kép rámát

56) Hiteles másolatból.

57) Okoskodva tanító magyar nyelvmeester. Mely íratott Gyarmathi Sámuel, n. Hunyad vármegye orvosa által. Első darab. Kolozsváratt 1794. 4—7 l.

csináltatta — 's mivel több írás rajta nem volt, többet nem lehetett belőle tanulni. 1768-ban a' fenn irt írott deszkákat n. méltóságos Cserei Farkas udvari tanácsúr tölem elkérvén, Bécsbe magával elvitte volt; azután nem hallottam rólok semmit 58).

közli

Nagy Ajtai Kovács István.

A' NORVÉGIAI ALKOTMÁNY FŐVONÁSAI.

Norvégia jelenleg a' svéd királyságnak egy magán álló, független tartománya, melly a' svéd király által ugyan, de önalkotta törvények szerint kormányoztatik. Kormány alkata egyed-uralkodási (monarchiai), de határozott törvények értelmében gyakorolva, mellyek minden Európában fenálló más alkotmányos országok' törvényeitől, akár népszerűségöket, akár a' főhatalom' megszorításait tekintsük, sokat különböznek, 's épen ezen különségi vonások azok, mellyek a' norvégi alkotmánynak minden más alkotmányok felett, még az angol alkotmányt sem véve ki, biztositják az elsőséget.

A' svéd király Bernadotte, — akkor korona örökös', — 's az európai egyesült főhatalmok' erőszakos unszolására megegyezvén a' norvégiai Storting (ország-gyűlés) Norvégiának Svédországhoz leendő kapcsolatásában az egyesülési föltételek egyes pontjait magába foglaló alkotmányt az 1817dik év' novembere' 7dikén az ország' sarkalatos törvényének nyilatkoztatták, 's noha e-

58) Az eredeti levélből, mely Kolozsváratt a' k. lyceum' könyvtárában — az erdélyi magyar nyelv-mivelő társaság' actai — között találtatik.

zen alkotmány szélesebben kiterjesztette a' nép' jogait, mint akarmelly más alkotmány Európában: nem csak a' svéd király, de a' szövetséges hatalmok' megbizottjai is elismerték 's helybehagyták azt. Ezen alkotmány' nevezetesebb pontjai a' következők:

„Norvégia szabad, független, önállású státus Svédországgal egy királyságban egy király alatt egyesülve.

„Az igazgatás' formája örökös monarchiai, de törvények által korlátolva.

„A' státus' közönséges vallása a' lutherána vallás, 's minden státus polgár tartozik gyermekeit ezen vallásban neveltetni.

„Sem a' jesuiták, sem más — bár mi névvel — nevezhető szerzetes rendek az országba bé nem fogadtatnak.

„A' zsidók Norvégiából örökösen kirekesztvék.

„A' végrehajtó hatalom a' királyé, az ő személye szent és sérthetetlen, de tanácsosai felelősök. — A' király a' lutherána vallást tartozik követni, ennek megtartása 's védelmezése kötelessége.

„A' király köteles az esztendőnek bizonyos részét Norvégiában tölteni 's ezen tartozás teljesítése alól csak igen fontos akadályok mentik-fel. Jelen nem léte alatt helytartót nevez-ki; ez a' király' személyese; 's az ő nevében kormányoz.

„Az ország' ügyeit egy fő státus tanács igazgatja, melly egy ministerből 's hét tanácsosokból áll; ezeknek szükségesképen született norvégusoknak kell lenni. Továbbá a' király' nevében 's az alkotmány' értelmében kell kormányozniok. Ha a' király Svédországban mulat, a' norvégiai státus minister 's két státus tanácsosok vele vannak 's csak ezen három személyek folynak bé ekkor is Svédországban a' norvégiai ügyek' folytatására, más épen nem. De minden esetre

csak akkor határozhat norvégiai ügyben a' Stockholmban levő kormány, ha benne már az előtt a' norvégiai kormány határozott.

„Az ország' kereskedése', mesterségek', valamint külső 's belső hátorsága' érdekében szabad a' király rendelkezést tenni, 's ha a' szükség kívánja, azokat eltörölni, változtatni, csak hogy ezen rendelkezések az alkotmány' szellemével, vagy a' Storthing által hozott törvényekkel ne ellenkezzenek.

„Adó rovatokat a' Storthing határoz, 's a' meghatározott mennyiség' felszedése a' királyt illeti. De a' norvégiai kincstár mindég Norvégiában marad, 's a' Norvégiából kerekedő jövedelmeket, nem lehet egyéb, mint norvégiai szükségekre fordítani.

„A' megkegyelmezési jogot a' király gyakorolja.

„Ha valaki a' státus' szolgálatjában mások felett kitünteti magát, joga a' királynak a' jelest megjutalmazni érdemjelek' osztogatása által, de az érdemjel senkinek sem neveli rangját, 's nem szaporítja czimzetét, mert Norvégiában nincs más rang, mint a' mellyet kinek kinek hivatala, 's nincs más hivatal, mint a' mellyet kinek kinek érdeme 's a' közbizodalom ad.

„A' kiváltságok — legyenek bár azok személyekhez, vagy testületekhez kötve — örökre eltöröltetnek. —

„Mind a' száraz földi, mind a' tengeri hadi erő' fő parancsnoka a' király, de szaporítani azt, vagy kisebbiteni, külső hatalmasságok' szolgálatjára fordítani, vagy épen idegen katonaságot fogadni bé az országba, a' Storthing' meg egyezésén kívül nem szabad, azon egy esetet kivéve, ha az ellenséges megtámadás, a' szomszédos hatalmak' segítségét szükségessé tenné.

„Megtámadó hadhoz kezdeni hasonlóan csak a Storthing megegyezésével szabad.

„A hadizénés, békekötés, szövetségek kötése, felbontása, követek küldése 's elfogadása: mind a király jogai közé tartoznak. De mielőtt hadat izenne, kötelessége a királynak, hogy a norvégiai kormányt ez iránt megkérdezzék, mind a norvégiai mind a svéd státus tanácsokat egy rendkívüli tanácsba öszve hívja, a hol Norvégiának és Svédországnak jelenállása fontolóra vétetik, mindenik státus tanácsos külön véleménye jegyzőkönyvbe iratik, mellyről az alkotmány értelmében jövendőben felelni tartozik. Ezután szabad csak a királynak a fennforgó ügyben határozni, 's ezen határozatát végre is hajtani. Azonban ha a státus tanács valamely tagja a király határozatát akar az ország törvényeivel ellenkezőnek, akar Norvégiára károsnak találandja, köteles annak ellene mondani, 's ezen ellenmondását a jegyzőkönyvbe bététetni. A ki ellenmondását elmulasztja, úgy vétetik, mintha a királylyal egyet értett volna, 's érte az ország rendei előtt számolni tartozik.

„Minden felterjesztések 's irományok, a mennyiben azok Norvégiát illetik, norvégiai nyelven szerkeztetnek.

„A törvényhozó hatalmat a nép gyakorolja a Storthing által. A Storthingnak két része van: a Lagthing és az Odelsting.— A mint a Storthing öszve ül, öntagjainak egy negyed részét azonnal szabad szózatolás útján külön választja; ezek képezik a Lagthinget, a más három negyed rész pedig neveztetik Odelstingnek. Mind két osztályok külön teremekben tanácskoznak.

„A státus tanács tagja, udvari szolgálót viselő, vagy más bár melly névvel nevez-

hető udvari befolyás alatt álló személyek a' Storthingba meg nem választathatnak.

„A' Storthing' jogai a' következők: törvényhozás, vagy eltörlés, — adó, vám 's más közterhek' rovatala 's kiosztása, — a' státus' hitelére kölcsönözés, — felügyelés az ország' pénz ügyeire, a' király' és helytartó' évi jövedelmeinek meghatározása. Továbbá a' Norvégiában szerkesztett kormányos jegyzőkönyvet 's minden a' státust illető izeneteket, irományokat, — ki véve a' katonaságot illető parancsokat, a' király és a' külső hatalmasságok által kötött szerződési 's szövetekezési okleveleket, ki vévén továbbá a' titkos czikkelyeket, de a' mellyek nem ellenkezhetnek a' nyilvánosokkal, — kérhet előterjesztés 's megvizsgálás végett. Felidézhet továbbá mindenkit a' Storthing előtti megjelenésre, a' királyon 's annak családján kívül; megvizsgálhatja a' státus' számadásait, 's azokat van joga kivonatokba kinyomatni, 's az egész közönséggel tudatni.

„Minden törvény előbb az Odelstthingnél hozatik indítványba, indítványt tenni pedig szabad a' kormánynak a' státus tanács által 's szabad minden egyes tagnak is. Az indítvány elfogadtatván, a' Lagthing elébe jut, melly azt ismét vagy elfogadja, vagy visszaveti. Az utóbbi esetben az indítvány bizonyos megjegyzésekkel vissza küldetik az Odelstthingbe, melly azt viszont tanácskozás alá vévén, vagy félre teszi az egész törvény javallatot, vagy a' Lagthingba vissza küldi. Ha a' Lagthing másodszor is elveti a' javallatot, az egész Storthing egybe ül, hol a' szavazatoknak két harmad része a' dolgot eldönti. Az imígy elfogadott törvény javallat, — ha jelen vagyon, a' király vagy, — ha az nincs, — a' norvégiai kormány elébe terjesztetik. Ha a' király elfogadja aláírásával erősíti-meg, 's ez ál-

tal a' javallat törvénynyé válik. Az el nem fogadás' esetében vissza küldi az Odelstingba. Ha a' közelebbi rendes Storthingba ismét felterjesztetik a' törvény javallat, van joga a' királynak azt másodszor is vissza vetni. Ha pedig harmadszor is változtatás nélkül a' törvény javallat mellett nyilatkozik a' Storthing' többsége, az a' király' megegyezése nélkül is törvény' lesz, 's még a' Storthing' ülése alatt kihirdettetik.

„A' Storthing' ülései nyilvánosok, 's tanácskozásai kinyomtattnak, ha a' többség az ellenkezőt nem határozza.

„A' sajtó szabad, 's csak ki a' törvények ellen engedetlenséget, 's az erkölcsiségnek és vallásnak megkisebbitését prédikálja, vagy rágalmoz, vonatik felelet alá, 's büntettetik a' törvények' értelmében:

„Birtokot, ingó vagyont elkobozni nem szabad.

„Grófi, bárói 's más megkülönböztető rangcímek örökre eltörölvék. —“

N. F.

NAPOLEON' LEGJELESB ÉS HIRESB HADVEZÉREI.

Augereau, castiglionei herczeg, párizsi gyümölcs áros' fia, 1792ben köz katona, 1794ben generál.

Bernadotte, a' mostani svédországi király, Pau városbeli ügyvéd' fia, egykor köz katona.

Berthier, neufchateli 's vagrami herczeg, hadi palota' felügyelőjének fia.

Bessieres, istriai herczeg, preissaci polgár' fia, 1792-ben k. katona, 1796-n kapitány és 1809-ben marsal.

Brune, brives-i ügyvéd' fia, egykor könyvnyomtató, köz katona.

Jourdan, limogesi polgár' fia.

Kleber, strassburgi polgár' fia.

Kellermann, valmy-i herczeg, strassburgi polgár' fia, e. k. katona.

Lannes, montebelloi herczeg, lectourei festő' fia, 1792-ben köz katona, 1800-ban osztályos generál, 1804-ben marsal.

Lefebre, danzigi herczeg, egy rousffachi öreg huszár' fia, e. k. katona.

Masséna, eslingeni herczeg, nizzai borkereskedő' fia.

Moncey, coneglianoi herczeg, besançoni ügyvéd' fia, e. k. katona.

Mortier, trevisoi herczeg, cateau-cambrésisi kereskedő' fia, egykor nemzeti testőr.

Murat, nápolyi volt király, la Bastideban, Cahors-hoz közel lakott vendégfogadós' fia, 1790-ben lovas vadász.

Ney, moszkai herczeg, saarlouisi kádár' fia, 1787-ben huszár, 1796-ban generál.

Oudinot, reggioi herczeg, bar-i kereskedő' fia, e. k. katona.

Pérignon, granadai polgár' fia, e. köz katona.

Serrurier, laoni polgár' fia, e. k. katona.

Soult, dalmatziai herczeg, saint-amandi paraszt' fia, e. k. katona.

Suchet, albuferai herczeg; lyoni gyáros' fia, e. k. katona.

Victor Perrin, bellunoi herczeg, egykor troyesi báltosinas, sípos, köz katona.

Ezek Napoleon' legjelesb és híresb hadvezérei; csak nem mindnyájon úgy kezdetek szolgálni mint köz katonák, 's töltestartójokban (Patrontasche) generáli kardot, marsali, sőt királyi pálczát is lelének.

ÖT MILLIO FRANKNAK FELFEDEZÉSE.

A' szerencsétlen orosz táborozás után megtudá Napoleon, hogy az anyja egy festett kép megett öt millió frankot tartogat elrejtve. Egy nap tehát, midőn anyja a' Tuileriekben vala, e' szokkal fordúla ahhoz : „Én tudom, hogy Anyámnak pénze van; nekem pedig pénzre vagyok szükségem, 's Anyám engemet nagyon elkötelezne, ha kölcsön adna.“

„Ah, Sire, mint rászedték Felsőgedet! Nékem egyáltalában semmivel sincs több, mint a' mennyi költségeimre szükséges.“

„Ez, ismétlem Anyámnak, oly szolgálat, melyet Anyámtól várék vala.“

„Hittel erősítem Felsőgednek Sire, hogy nincsen pénzem; a' mim vala, azt elküldöttem ismerősink közül valakinek (Luciannak).“

„Örömmel elhiszem, Anyám;“ 's a' beszélgetés más tárgyra fordúla.

Napoleon tudá, hányadán van; 's a' Madame Laetitiával történt említett, találkozás után két nappal jelenteté, hogy nála fog ebédelni. Midőn asztaltól felkelének, Napoleon vizsgálgatni kezdé a' képeket, végre megállá egyik előtt 's e' képpen szólla : „Anyám nagyon elkötelezne engemet, ha ezen képet nekem ajándékozná.“ — „Igen örömet édes Fiam, még ma a' Tuileriekbe küldöm.“ Napoleon töstént csenget, szállítatja az inasokat 's parancsolja nekik, hogy a' képet vegyék le; Madame Laetitia ezen hirtelen expeditionnak ellene akar szegülni, de Napoleon abban a' szempillantásban teljesítoi akarja kívánságát. Mihelyt levéve lőn a' kép, azonnal felfedezé a' rejtekhelyet, 's maga személyesen kíváná látni, mit foglala magában; parancsolá, hogy mindent vigyenek szekerebe 's azzal elmene, a' nélkül, hogy anyjának legkisebbet is szóllott volna; — az anyja pedig szomorúsága, 's bosszankodása miatt egy szót sem ejthete ki ajkain.